

Studieglæde handler om akademisk drøvtygning

Tale til studiestart 2025 på DPU, Aarhus Universitet

Af Claus Holm, leder af DPU, Aarhus Universitet

Velkommen til alle jer nye studerende på Aarhus Universitet, velkommen til DPU!

En bagers største glæde er at fremstille godt bagværk. For en læge er det at helbrede mennesker for sygdomme. Og for en underviser er det at bidrage til at gøre studerende klogere på deres faglighed. Og underviserglæde og studieglæde skal gerne gå hånd i hånd.

Min velkomsttale til jer drejer sig om glæde – om hvordan man bedst drager omsorg for studieglæde. Det er ikke en simpel sag.

Filosoffen og idéhistorikeren Lars-Henrik Schmidt pegede en gang på, at det var blevet upassende at vise glæde ved især pædagogikkens professionelle samfundsbidrag. Schmidts forklaring på et decideret glædestab var, at pædagogikken var gået hen og blevet en glædesløs service til brugeren af undervisning som offentlig ydelse. Og af samme grund en knap så attraktiv metier.

Det er da også længe siden, at der har været særligt meget at glæde sig over, når de årlige optagelsestal til pædagogiske professioner som pædagog, lærer og sygeplejerske bliver offentliggjort. Snarere har de årlige skuffelser over netop disse tal i medierne rituellet slået dystre moltoner an i mange år.

Det er midt i denne mistrøstighed, at jeg kan forsikre jer om, at det er med stor glæde, jeg byder jer velkommen som nye studerende i pædagogik og

uddannelse. Dette er åbningsugen for et nyt akademisk år, og her på DPU, Aarhus Universitet har vi omvendt gode grunde til at gøre brug af tonearter i dur! For vores ubeskedne ambition er at sørge for, at I efter endt kandidatuddannelse har god grund til at udstråle en efterspurgt faglig autoritetsglæde.

Glimtende studieglæde

For de fleste af jer er det jeres første uge som universitetsstuderende. Nogle af jer skal studere på en af DPU's kandidatuddannelser. Andre starter på bacheloruddannelsen i Uddannelsesvidenskab og atter andre på en af DPU's masteruddannelser. Godt 1000 nye DPU-studerende, fordelt på vores to campusser i Emdrup og Aarhus.

DPU ser jer som frie studerende præget af mod på og vilje til at opnå stadig dybere faglige indsigt ved at blive stadig bedre til at studere - både alene og sammen med andre. Det bliver hårdt, men også det hele værd. I kommer ud i situationer, hvor I ikke er sikker på, at I kan bunde. For vi vil både med inspiration og irritation få jer til at dykke ned i svært og omfattende stof. Formålet er, at I tilegner jer den dybdeviden, som faglig autoritet også er lavet af. Men selv om studielivet kræver, at I orker at sidde rigtigt længe på jeres flade og læse løs, så er studieglæde et centralt perspektiv i det hele.

Men hvad er det i grunden, denne glæde går ud på, og hvordan udtrykker den sig? Er det glæden ved rent faktisk at tilegne sig den viden, de færdigheder og de kompetencer, som er beskrevet i jeres studieordninger? Ja selvfølgelig! Studieglæde er resultatglæde.

Men med lige så stor selvfølge kan man sige ja til, at det er et fænomen som knytter sig til selve læreprocessen – til den glæde, fx en pludselig indsigtsglæde, som opstår i tilknytning til det, man ofte kalder for akademiske dannelsesprocesser.

Akademisk stof! Det er den slags stof, man ikke sluger på én gang. Det kræver vedholdenhed og samarbejde med jeres dygtige studiekammerater og undervisere. Og undervejs vil I møde jeres glæde ved at blive bedre til at læse, skrive, diskutere, reflektere og kritisere på stadigt højere niveau. Jeg lover ikke, at I er studiefornøjede hver dag, men at stor glæde – som typisk viser sig i lykkelige glimt – vil vise sig for jer, ja, det lover jeg jer.

Fælles om faglige øl

Der var engang en uddannelses- og forskningsminister, Ane Halsboe-Jørgensen, som, i lyset af tidens tegn på mistrivsel, ikke lige frem lovede, men opfordrede nye studerende til at huske at drikke nogle øl og have det sjovt sammen i deres studietid. Ikke fordi dét at drikke øl skulle være et mål i sig selv, men som et billede på, at studielivet også handler om fællesskab; Om at finde sammen med sine medstuderende og om at nyde studielivet.

Opfordringen var velment, og bestemt ikke helt forkert. Men på baggrund af vores forskningsviden om, hvad studerende sætter pris på ved et intro-forløb, var ministerens opfordring alligevel diskutabel, i hvert fald som en første introduktion til universitetet.

Vi ved nemlig, at danske studerende i højere grad end studerende i andre europæiske lande falder fra på grund af manglende interesse og mangel på oplevelse af personlig meningsfuldhed og faglig identifikation. Og i forlængelse af denne viden er forskere nået frem til tre vigtige pointer for et vellykket studieforløb:

- For det første er jeres faglige identifikation med jeres studie endnu vigtigere for, at I gennemfører, end om I føler jer socialt veltilpasse og integrerede i studiemiljøet.
- For det andet har jeres sociale integration – samværglæden om man vil – betydning, men først og fremmest i det omfang, den bidrager til

jeres identifikation med studiets faglighed.

- Og den tredje pointe fra forskningen er, at jeres tiltro til jeres egne evner både har positiv indvirkning på jeres faglige identifikation – og dermed betydning for, om I vælger at gennemføre studiet. Og i øvrigt også om I på længere sigt vil opleve personlig og faglig sikkerhed i jeres fag.

Nøgleudtrykket på tværs af de tre pointer er, som I hører, især faglig identifikation. Men hvad så med øllet? Det har jeg ikke glemt. Pointen er, at glæden ved at drikke en øl - eller for den sags skyld en kop kaffe - med studiekammerater bliver ekstra stor, hvis den faglige identifikation er på plads. Så I kan godt glæde jer til faglige øl og fest også.

Men hvad mere kan I med god grund glæde jer til?

Større glæde ved fordybelse

Fordybelse!

Det hævdes, at unge mangler glæde ved uddannelse og fordybelse. Der tales både om skærm-, trivsels- og fordybelseskriser og om, at studerende på for eksempel dansk- og litteraturstudierne ikke længere kan overskue at læse hele værker. Skærmene har, mener nogen, gjort os til mere overfladiske og dårligere læsere.

Selv forfatteren, præsten og filosofen Johannes Møllehaves blev engang kritiseret for at være for overfladisk. Hertil svarede han: at hans overfladiskhed nu ikke stak så dybt. Og han tilføjede, at der egentlig kun var en ting, man skulle gøre overfladisk, nemlig at svømme – og at man jo i øvrigt heller ikke skal være så dyb, at man holder sig på bunden hele tiden.

Det kunne han selvfølgelig tillade sig at sige, for han var en humoristisk tænkner, der havde brugt hele sig liv på at fordybe sig akademisk.

På DPU er vi naturligvis også optaget af balancen mellem dybde og overfladiskhed. Vores forventning, erfaring og anbefaling til jer er, at når man studerer, så opbygger man bedst en solid bagage ved at leve studielivet på fuld tid. Jeres studier er normeret til 60 ECTS per år. En ECTS er cirka 30 timers koncentreret indsats, inklusive forelæsninger, undervisning, gruppearbejde, opgaver, eksaminer og al læsningen her og derhjemme.

I kan selv lave resten af regnestykket, men for de fleste af jer vil det betyde en større fordybelse, end I har stiftet erfaring med tidligere. Det er med andre ord en livsform at være universitetsstuderende.

Vi forudsætter altså, at I har en fuldtidsvilje og lysten til at læse, diskutere og kritisere forskningslitteratur. Det er studieprocesser som vil sætte jeres vidensniveau op, men jeres læsetempo ned. Det er ligesom med koens fordøjelsesproces: Det er en iterativ proces, hvor der tygges grundigt på stoffet igen, og det tager tid, men den er nødvendig, hvis resultatet skal blive mælk og ikke bare kokasser.

På den måde er DPU et fordøjelses- og fordybelsesfællesskab, hvor I – for at blive i ko- og markmetaforen – selv vælger netop den eng, hvor det akademiske græs forekommer jer ekstra saftigt, og hvor I vil tygge og fordøje jeres faglige drøv.

Meningsfuldt normalubehag

Når jeg sammenligner universitetsfolk – forskere, undervisere og studerende – med akademiske køer, så lyder det ligetil, men det er det ikke. Slet ikke i starten. Så lad mig runde af med et par gode råd.

På DPU bestræber vi os på at have et frodigt og frugtbart studie- og undervisningsmiljø, hvor vi som studerende og undervisere diskuterer og konfronterer hinanden med begrænsninger i vores viden. Det er et miljø, hvor man, netop særligt i begyndelsen, kan føle sig forvirret og frustreret over de mange teorier, vinklinger og meninger – og erfare stoffet som næsten smerteligt vanskeligt. 'Lernen ist schmerzhaft', som nogle af de tyske pædagogiske forskere i læring udtrykker det.

Det bliver man ikke glad og fornøjet af lige med et. Men det bliver man langsomt og sikkert mere tålsom overfor og dygtigere af. Forfatteren Irene Vallejo skriver i bogen "Evigheden i et siv: historien om bogen", at "et vist ubehag er en del af oplevelsen ved at læse en bog; for der er meget mere pædagogik i ubehaget end i lettelsen." Og hun fortsætter: "Vi kan sende al fortidens litteratur på operationsbordet og underkaste den plastikkirurgi, men så holder den op med at forklare os noget om verden."

DPU drejer sig netop om glæden ved at blive bedre til at forstå og forklare den pædagogiske verden, som udgangspunkt for at gøre den mere glædelig og attraktiv for flere som professionel metier. Vejen dertil er – som I kan høre – brolagt med faglig identifikation på fuld tid, forskningslitteratur, smerte, velvalgt fordybelse, faglige øl, tålsomhed og glimtende glæde.

I denne og i de kommende uger og måneder vil vi hjælpe jer på vej mod at realisere et opslugende studie præget af glæde, som vil gøre jer superdygtige. Og på et tidspunkt bliver I derfor, ligesom alle tidligere studerende, bevidst om, at underviserne bliver stadig mindre kloge at høre på. Til forskel fra selv den mest degenererede ko lægger vi nemlig som mennesker også mærke til andet end processen. Altså vores resultater, og konkret det resultat, at I er blevet så dygtige, at I kan klare jer selv. Denne bevidsthed vil være et tegn på, at I har erhvervet jer og hviler i en faglig autoritet, til glæde for jer selv og samfundet.

Tyg på det, og skyl det eventuelt ned med en faglig øl.

Velkommen til DPU og tak for ordet.